

2024

A JÖVŐ TELEPÜLÉSEI MAGYARORSZÁGON

Az Egyensúly Intézet
településindexe

Egyensúly
Intézet

A jövő települései Magyarországon

Az Egyensúly Intézet településindexe, 2024

Felelős kiadó és szerkesztő: Egyensúly Intézet

Kiadványszerkesztés: Zádori László

Borítókép: Both Balázs/pestbuda.hu

2024. január

© Egyensúly Intézet

Magyarország jövő időben ►►

Egyensúly Intézet

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	3
1. Bevezető	7
2. A budapesti kerületek rangsora	9
3. A megyeszékhelyek rangsora	12
4. A városok rangsora (15 ezer fő feletti lakosságszám)	14
5. A kisvárosok és nagyobb községek rangsora (5001 és 15000 fő közötti lakosságszám)	17
6. A kistelepülések rangsora (5000 fő alatti lakosságszám)	20
7. Trendek, következtetések	23
8. Érdekességek	25
9. Módszertan	26
10. Indikátorok	27

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

01

Magyarország csak úgy válhat sikeresebbé a következő évtizedekben, ha életerős, szabad és cselekvőképes kisközösségekre támaszkodhat. Az Egyensúly Intézet ezért saját indexet dolgozott ki, amely önkormányzati ciklusokon átívelően teszi lehetővé a közösségek adottságainak és fejlődésének adataalapú értékelését, a települések, illetve a fővárosi kerületek egymáshoz viszonyított helyzetének nyomon követését.

02

Az Egyensúly Intézet minden évben frissítve teszi közzé településindexét, hogy minden döntéshozó és érdeklődő olvasó számára követhetővé válhasson az egyes magyar települések fejlődésének üteme. A településindex lehetővé teszi, hogy az egyes települések fejlődését az adatok alapján lehessen megítélni, emellett segíti a döntéshozókat azoknak a területeknek az azonosításában, amelyek célzott fejlesztése révén hazánk helyi közösségei még sikeresebbé és erősebbé válhatnak.

03

A fővárosi kerületek kategóriájában az V. kerület végzett az élen a vizsgált időszakban, a második helyre az I. kerület került, míg a harmadik helyezést a VI. kerület szerezte meg. A három legdinamikusabban fejlődő kerületnek az Egyensúly Intézet településindexe alapján az V., a XIII., illetve a IX. kerület bizonyult.

04

Székesfehérvár lett az első helyezett a megyeszékhelyek kategóriájában: 12 indexponttal előzte meg a második helyezett Győrt. A „folyók városát” szorosán követi a harmadik helyezett Eger. Székesfehérvár ment keresztül a legnagyobb fejlődésen a vizsgált időszakban, számos meghatározó területen maga mögött hagyva a többi megyei jogú várost. A második legtöbb fejlődő megyeszékhely Zalaegerszeg, a harmadik pedig Kecskemét volt 2014 és 2021 között.

05

A 15 000 fő feletti települések, azaz a városok versenyében Budaörs, Biatorbágy, Gödöllő, Paks és Veresegyház szerezte meg az első öt helyet 2021-ben. A főváros agglomerációjában található Budaörs 2014 óta az első helyen szerepel, de Paks is megőrizte negyedik helyezését. Ezzel szemben Veresegyház (3. → 5.) hátrébb került a sorban, miközben Biatorbágy a 13. helyről tört az élre. Utóbbi ráadásul azt is elmondhatja magáról, hogy a vizsgált időszakban a legnagyobb fellendülésre volt képes. Biatorbágyot Komárom, Monor, Fót, illetve Cegléd követi a legintenzívebben fejlődő városok körében.

06

A kisvárosok és nagyobb községek kategóriájában Balatonfüred megőrizte az első helyet, 54,2 indexponttal zárva a vizsgált időszakot. A második – a korábbi hatodik helyezett – Üllő lett, miközben Diósd maradt a harmadik helyen. 2014-ben Aszód még a negyedik helyen állt, ám a tizenötödik helyről feltörő Ürömnek

végül sikerült megelőznie. A legtöbbet fejlődő öt kisváros és nagyobb község közé Délegyháza, Erdőkertes, Szikszó, Dömsöd és Polgárdi került.

07

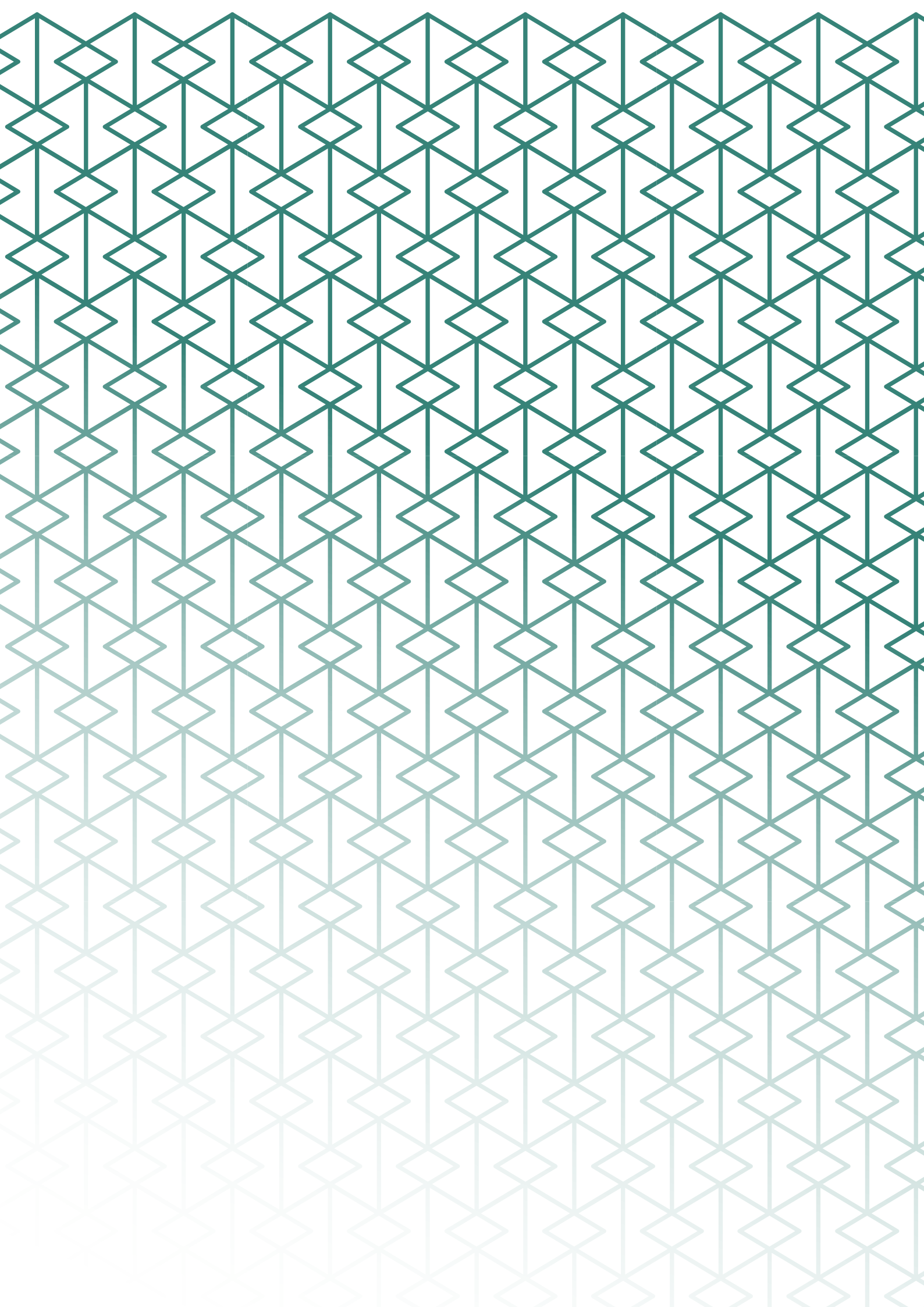
A kistelepülések mezőnye rendkívül szorosnak bizonyult: az élmezőnyben minimális különbségek döntöttek a helyezésekről. Az öt legjobb indexpontszámmal rendelkező kistelepülés közül négy a Balaton környékéről került ki. Az első helyet Hévíz, a másodikat Fonyód, a harmadikat Alsóörs, a negyediket Berente, az ötödiket pedig Balatonföldvár szerezte meg. Fonyód és Hévíz között szoros volt a verseny a vizsgált időszakban, ám végül helyet cseréltek a rangsorban. A legjobb öt közül Berente szorította ki Csopakot, amely a nyolcadik helyen zárt 2021-ben. A legtöbbet fejlődő öt kistelepülés közé Tornakápolna, Hejőkürt, Gyöngyösmellék, Lendvajakabfalva, illetve Galvács került.

08

Az Egyensúly Intézet 2024. évi településindexe alapján számos trend állapítható meg hazánk településeinek fejlődésével kapcsolatban. 2014 és 2021 között a főváros lakossága és szolgáltatásainak száma is évről évre csökkent, de a vizsgált időszakban összességében nem torpant meg a fejlődése. A Budapestet sújtó kivándorlás számos agglomerációs településre jelentős terheket ró: a hagyományosan erősnek számító Budaörs, Dunakeszi és Vecsés példája is azt mutatja, hogy 1–2 ezer betelepülőt sem képesek befogadni úgy, hogy közben meg tudják tartani az infrastrukturális és intézményi ellátottság színvonalát.

09

A Balaton környékén nemcsak erős, hanem egyre fejlődő községek, illetve kisvárosok találhatóak. Nem véletlen, hogy mindkét dimenzió rangsorát egy Balaton melletti település vezette. A balatoni kistelepülések túlnyomó többsége fejlődött a vizsgált időszakban, átlagosan 1,7 indexponttal. A fellendülő belföldi turizmus és a környékre érkező beruházások minden bizonnyal serkentő hatással voltak a balatoni települések életére, ami vissza is köszönt a statisztikai adatokban.

1. BEVEZETŐ

Az Egyensúly Intézet 2020-ban jelentette meg politikai-gazdasági-társadalmi vízióját *Magyarország 2030 – Jövőkép a magyaroknak* címmel, amelyben kijelölte a gazdagabb, versenyképesebb és boldogabb Magyarország felé vezető út fő irányait. Ennek egyik alappillére a közösségek ereje: Magyarország csak úgy válhat sikeresebbé a következő évtizedekben, ha életerős, szabad és cselekvőképes kisközösségekre támaszkodhat. Ehhez a vízióhoz kapcsolódóan az Egyensúly Intézet 2023-ban saját indexet dolgozott ki, amely önkormányzati ciklusokon átívelően teszi lehetővé a közösségek adottságainak és fejlődésének adataalapú értékelését, a települések, illetve a fővárosi kerületek egymáshoz viszonyított helyzetének nyomon követését.

Magyarország csak úgy válhat sikeresebbé a következő évtizedekben, ha életerős, szabad és cselekvőképes kisközösségekre támaszkodhat.

Az Egyensúly Intézet településindexe kizárólag nyilvánosan elérhető statisztikai adatokon alapul. Az agytröszt szakértői csapata több mint kétezer változó közül válogatott ki vagy állított elő 53 olyan indikátort, amely képes megragadni egy-egy közösség fejlettségének, élhetőségének legfontosabb aspektusait. Az indikátorok kiválasztásakor az is fontos szempont volt, hogy a releváns adatok legalább nyolc éven keresztül és minden vizsgált településre vonatkozóan rendelkezésre álljanak. A településindex véglegesítésekor számos mértékadó indikátor legfrissebb adata 2021-ből származott, így az Egyensúly Intézet ezt az évet jelölte meg vizsgálatára végső időpontjául. Az egyes mutatók eltérő jelentőségét szakértők súlyozták: az indikátorok 1-es, ⅓-os és ⅙-os súlyt kaphattak. Az intézet munkatársai a településeket lakosságszám és jogállás alapján öt csoportba rendezték, majd külön-külön elemezték ezeket.

Csoport	Települések száma
Fővárosi kerületek	23
Megyeszékhelyek	18
Városok (15 000-nél több lakos)	68
Kisvárosok és nagyobb községek (5000–15 000 lakos)	185
Kistelepülések (5000-nél kevesebb lakos)	2883

1. táblázat: A településindex kategóriái és a települések száma

Az Egyensúly Intézet településindexének összefoglaló beszámolója mindegyik csoportból a kiemelkedő helyezést elért, illetve a legnagyobb fejlődést felmutató szereplőket emeli ki. A további eredmények a QR-kód beolvasásával vagy az alábbi linken érhetők el: <https://egyensulyintezet.hu/ei-telepulesindex-2023/>

Az Egyensúly Intézet minden évben frissítve teszi közzé településindexét, hogy minden döntéshozó és érdeklődő olvasó számára követhetővé válhasson az egyes magyar települések fejlődésének üteme. A településindex lehetővé teszi, hogy egyes települések fejlődését adatok alapján lehessen megítélni, emellett segíti a döntéshozókat azoknak a területeknek az azonosításában, amelyek célzott fejlesztése révén hazánk helyi közössége még sikeresebbé és erősebbé válhatnak.

Fontos kiemelni, hogy az Egyensúly Intézet településindexének célja nem valamiféle abszolút teljesítménysorrend megállapítása vagy a politikai verseny befolyásolása, hanem az agytröszt által kiemelten fontosnak tartott területekre vonatkozó trendek megragadása és lehetséges fejlesztési irányok kijelölése. Egy-egy településvezetés adott cikluson belüli általános politikai teljesítményét csak jóval differenciáltabb szempontok alapján lehet értékelni, amit számos további, a településindex által nem vizsgált szubjektív és objektív tényező befolyásol – így ez a kutatás nem is alkalmas ilyen értékelés megalapozására.

2. A BUDAPESTI KERÜLETEK RANGSORA

A fővárosi kerületek kategóriájában a vizsgált időszakban és 2014-ben is változatlan volt a rangsor eleje: az élen az V. kerület végzett (69,1 indexpont), a második helyre az I. kerület került (59,3 indexpont), míg a harmadik helyet a VI. kerület (54,7 indexpont) szerezte meg. Ugyanakkor nemcsak az aktuális helyezéseket, hanem a 2014 és 2021 közötti időszak fejlődési ütemét is megvizsgáltuk annak érdekében, hogy értékelhetővé válhasson az önkormányzatok ciklusokon átívelő tevékenységének eredménye. A három legintenzívebben fejlődő kerületnek az Egyensúly Intézet településindexe alapján az V. (+15,1 indexpont), a XIII. (+14,7 indexpont), illetve a IX. kerület (+14,1 indexpont) bizonyult.

vendéglátóhelyek és élelmiszerboltok tízezer főre vetített számát tekintve is az élmezőnyhöz tartozik.

2 A MÁSODIK HELYEZETT: I. KERÜLET

Budapest I. kerületének második helyezése elsősorban az alacsony bűnözési rátából (10 bűncselekmény/1000 lakos), a diplomások magas arányából (50 százalék), valamint az egy főre jutó iparűzési adó kiemelkedően magas szintjéből fakad (86 000 Ft/fő). A kerület ráadásul az említett mutatók mellett más tekintetben is érdemi javulást tudott felmutatni: 2014 és 2021 között nőtt az SZJA-t fizetők aránya, és csökkent a lakott területen bekövetkezett, ezer főre jutó közúti közlekedési balesetek száma.

1 AZ ELSŐ HELYEZETT: V. KERÜLET

Belváros-Lipótváros mind az aktuális erőviszonyokat kifejező számokban, mind a kerületek fejlődési ütemét megragadó rangsorban az első helyen végzett. Az V. kerület kiemelkedő, majdnem 10 pontos előnyét többek között az biztosítja, hogy a fővárosban itt a legmagasabb az ezer főre jutó gimnazisták száma (180 gimnazista/1000 lakos), és ugyancsak itt a legmagasabb az egy főre jutó költségvetési bevételek összege. Az önkormányzat a legfrissebb elérhető adatok alapján lakosonként majdnem 1,4 millió forint bevételre tett szert. A kerület emellett maximális pontszámot ért el az ezer lakosra jutó személygépkocsi számában (majdnem 700 autó jut 1000 főre), ami a helyiek jobb vagyoni helyzetéről tanúskodik, miközben a

3 A HARMADIK HELYEZETT: VI. KERÜLET

Az Egyensúly Intézet településindexe alapján a kerületek versenyében a harmadik helyezést a VI. kerület szerezte meg, hajszálnyival megelőzve a IX. kerületet (54,7, illetve 54,5 indexpont). Terézváros alapvetően nem egy-egy területen ért el kimagasló eredményt, hanem kiegyensúlyozott fejlettségének köszönheti kitüntetett helyét: a kerületek kategóriájában elérhető mutatók közül csak egyetlen esetben teljesített az átlag alatt. Ugyanakkor figyelemreméltó, hogy itt regisztrálták az egyik legmagasabb egy főre jutó iparűzési adót, ráadásul a terézvárosiak kifejezetten jól állnak az egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok számában, valamint az eltartottsági rátában is.

Helyezés	Kerület	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1	V. kerület	54,0	69,1	15,1
2	I. kerület	49,7	59,3	9,6
3	VI. kerület	44,1	54,7	10,6

2. táblázat: Az első három helyen végzett kerület és indexpontszámok (2021)

A főváros értékelése

Budapest egészének teljesítményét – egyedülálló státusamiatt – a többi településtípustól elkülönítve vizsgáltuk meg. 2014 és 2021 között szinte minden irányadó indikátor esetében előrelépés tapasztalható a fővárosban. Az ezer főre eső bűncselekmények száma jelentősen csökkent, míg az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem számottevő mértékben emelkedett. Mindezek mellett érdemben nőtt az egy főre jutó iparüzésiadó-bevétel, a gimnáziumi tanulók ezer főre vetített száma, továbbá az egy főre jutó önkormányzati bevételek összege. Budapesten ugyanakkor valamelyest csökkentek az egy főre jutó alapszolgáltatásokon felüli kiadások, illetve az élelmiszerboltok és nem élelmiszer-jellegű belkereskedelmi egységek tízezer főre vetített száma. Aggodalomra ad okot, hogy 2021-ben már jóval többen vándoroltak ki a fővárosból, mint ahányan beköltöztek (1000 lakosra már 7 kivándorló jut), és ezzel párhuzamosan az eltartottsági ráta, azaz a gyermek- (0–14 éves) és időskorú (65 éves és annál idősebb) lakosságnak a 15–64 éves népességhez viszonyított aránya is romlott (49 százalék → 53 százalék).

2

A MÁSODIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KERÜLET: XIII. KERÜLET

A XIII. kerület 2014 és 2021 közötti fejlődése mögött elsősorban a kiemelt jelentőségű mutatókban elért javulás húzódik meg: ezeken átlagosan 18,5 indexpontot javított. Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem esetében például közel 70, míg az átlagos négyzetméterárak tekintetében 55 indexponttal ért el jobb eredményt. A kerület maximális pontszámot ért el az SZJA-t fizetők, illetve az év folyamán épített lakások dimenziójában is, miközben 2014-ben ezeken a területeken még az utolsó harmadhoz tartozott.

3

A HARMADIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KERÜLET: IX. KERÜLET

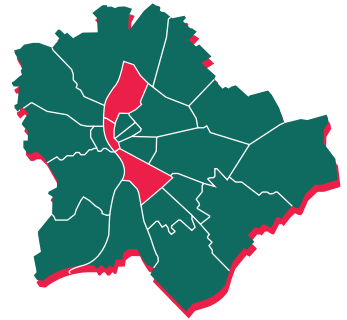
Ha a IX. kerület relatív pozíciója csak az önkormányzatok egy főre jutó költségvetési bevételén múlna, akkor a legutolsók között helyezkedne el. Ferencváros azonban érdemi bővülést könyvelhetett el az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, az átlagos négyzetméterárak, illetve az iparüzésiadó-bevételek tekintetében. Mindezek mellett javulás tapasztalható a száz lakosra jutó SZJA-t fizetők, a nyilvántartott álláskeresők, az ezer lakosra jutó személygépkocsik és a játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek dimenziójában is.

1

A LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KERÜLET: V. KERÜLET

Az V. kerület nemcsak aktuális helyzetét tekintve, hanem a fejlődés ütemében is egyedülálló növekedésre volt képes. Belváros-Lipótváros jelentős mértékű előrelépése mögött az áll, hogy szinte valamennyi fontosabb indikátor tekintetében javulást tudott elkönyvelni, miközben 2014 és 2021 között a tízezer főre jutó jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők, illetve a rendszeres művelődési formákban részt vevők száma is gyarapodott.

Helyezés	Kerület	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1	V. kerület	54,0	69,1	15,1
2	XIII. kerület	38,4	53,1	14,7
3	IX. kerület	40,4	54,5	14,1

3. táblázat: A három legelőbbet fejlődő kerület 2014 és 2021 között

Mindent összevetve a fővárosi kerületek 2014 és 2021 között jelentős fejlődésen mentek keresztül: átlagosan 11,8 indexpontot javítottak a vizsgált időszakban. Ugyanakkor érdemes szem előtt tartani, hogy a kerületek túlnyomó többségében jelentős volt a kivándorlás, ami már rövid távon is sürgős szakpolitikai beavatkozást igényel. Ennek hiányában a szuburbanizáció, vagyis a városok szétterülése, a

központ fogyása és az egyfunkciós, hiányos infrastruktúrával ellátott agglomeráció bővülése a következő évtizedekben tovább fog folytatódni, annak minden környezeti és versenyképességi hátrányával együtt. (Az *Egyensúly Intézet* „Hogyan tegyük vonzóbbá a nagyvárosainkat?” című [szakpolitikai javaslatcsomagjában](#) részletesen foglalkozott a szuburbanizáció kezelésének lehetőségeivel.)

3. A MEGYESZÉKHELYEK RANGSORA

Az Egyensúly Intézet településindexében Székesfehérvár (71,4 indexpont) lett az első helyezett a megyeszékhelyek között, 12 indexponttal előzve meg a második helyezett Győrt (59,4 indexpont). A „folyók városát” szoroson követi a harmadik helyezett Eger (58,3 indexpont), amely mindössze 1,1 indexponttal maradt le a második helyről. A vizsgált időszakban Székesfehérvár ment keresztül a legnagyobb fejlődésen (+16,8 indexpont), számos meghatározó területen maga mögött hagyva a többi megyei jogú várost. A második legtöbbet fejlődő megyeszékhely Zalaegerszeg (+15,5 indexpont), a harmadik pedig Kecskemét (14,6 indexpont) lett.

utóbbinak kevesebb mint a harmadára (460 ezer forint) tettek szert 2021-ben. Az első három helyen végzett megyeszékhely közül ide érkezett a legtöbb egy főre jutó állami támogatás (500 ezer forint), ugyanakkor itt a legalacsonyabb az alapszolgáltatásokon felüli, azaz a kötelező önkormányzati feladatok ellátáson túli, egy főre vetített önkormányzati kiadás (70 ezer forint).¹ Győr esetében a vizsgált időszakban megfigyelhető fejlődés elsősorban a bűncselekmények számának csökkenéséből, továbbá az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemből, az SZJA-t fizetők arányából és az átlagos négyzetméterárak növekedéséből ered.

1 AZ ELSŐ HELYEZETT: SZÉKESFEHÉRVÁR

Az utolsó elérhető adatok szerint Székesfehérvár büszkélkedhet a legmagasabb egy főre jutó iparüzési adóval (202 ezer forint/fő), valamint a második legmagasabb egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemmel (2 022 000 forint/fő). Székesfehérvárott a legmagasabb a lakosságárányos vendéglátóhelyek száma (135 vendéglátóhely/10 000 lakos), illetve az élelmiszerboltok (102 egység/10 000 lakos) és nem élelmiszer-jellegű belkereskedelmi egységek száma (305 egység/10 000 lakos).

2 A MÁSODIK HELYEZETT: GYŐR

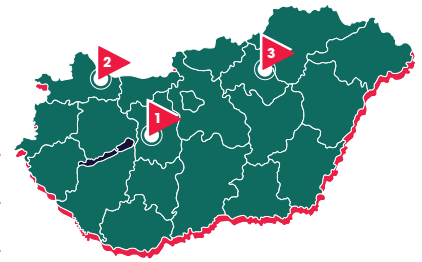
A második helyezést elért Győr több dimenzióban is első helyen végzett a megyeszékhelyek kategóriájában: itt a legmagasabb az egy főre eső nettó belföldi jövedelem (2 025 000 forint/fő) és az ezer lakásra jutó lakásépítések száma (11 lakás), illetve itt a legalacsonyabb a nyilvántartott álláskeresők aránya – mindössze egy álláskereső jut száz 15–64 évesre. Bár a győriek jól állnak az iparüzésiadó-bevételek terén, az egy főre jutó önkormányzati bevételek tekintetében jócskán elmaradnak Székesfehérvártól:

3 A HARMADIK HELYEZETT: EGER

A megyeszékhelyek kategóriájában a harmadik helyet megszerző Eger bizonyult a „legképzettebb” településnek: itt a legmagasabb az ezer főre jutó gimnáziumi tanulók száma (83 gimnazista), továbbá – Szeged után – Egerben a második legmagasabb a diplomások aránya (27 százalék). Mindezek mellett az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem és az SZJA-t fizetők tekintetében is kiemelkedő a helyzete. Az egy főre vetített költségvetési bevételek ugyanakkor alig változtak 2014 óta, ráadásul ezek az élvonalon belül itt a legalacsonyabbak (353 ezer forint). Fontos rámutatni, hogy a Heves megyei város jó pozícióból indult, ám visszafogott fejlődést produkált a vizsgált időszakban: csupán 7,7 indexpontot tudott gyűjteni, ami egyúttal a 15. legrosszabb eredmény ebben a kategóriában.

¹ Alapszolgáltatáson felüli kiadásként azokat a Központi Statisztikai Hivatal által számított tételeket összesítettük, amelyeket nem az önkormányzatok kötelező feladatainak ellátása érdekében használtak fel. Ide tartoznak a beruházásokra, felújításokra, a foglalkoztatással kapcsolatos ellátásokra, illetve a családtámogatásra és lakhatásra fordított önkormányzati kiadások.

Helyezés	Megyeszékhely	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1	Székesfehérvár	54,6	71,4	16,8
2	Győr	46,3	59,4	13,2
3	Eger	50,6	58,3	7,7

4. táblázat: Az első három helyen végzett megyeszékhely és indexpontszámaik (2021)

1 A LEGTÖBBET FEJLŐDŐ MEGYESZÉKHELY: SZÉKESFEHÉRVÁR

Az elmúlt években a megyeszékhelyek közül Székesfehérvár fejlődött a legtöbbet. A város 16,8 pontos előrelépése mögött több ok is meghúzódik: jelentős mértékben növekedett a diplomások aránya (22 százalék → 25 százalék), az átlagos négyzetméterárak (164 ezer → 475 ezer forint), illetve az ezer lakásra jutó lakásépítések száma (1,5 → 4,9). A kiemelkedő eredmények miatt az sem vetette vissza Székesfehérvárt, hogy itt nőtt a leggyorsabban a gyermekek és az idősek aránya az aktív korú lakosságra vetítve (48 százalék → 65 százalék) a megyeszékhelyek kategóriájában.

2 A MÁSODIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ MEGYESZÉKHELY: ZALAEGRSZEG

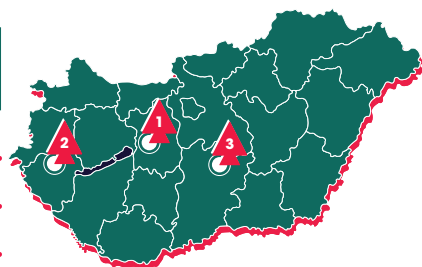
Zalaegerszegnek a megyeszékhelyek között a második legnagyobb előrelépést sikerült elérnie: több mint 15 indexpontot javított az elmúlt években. Minden indikátort figyelembe véve átlagosan 10 indexpontot javult 2014 és 2021 között. Jelentősen növekedett például az egy főre vetített

alapszolgáltatásokon túli önkormányzati kiadás összege (103 ezer forint → 283 ezer forint), a lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék aránya (8 százalék → 33 százalék), illetve az ezer lakosra jutó személygépkocsik (353 darab → 467 darab) és internet-előfizetések száma (326 előfizetés → 418 előfizetés).

3 A HARMADIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ MEGYESZÉKHELY: KECSKEMÉT

Kecskemét a zalai megyeszékhelynél valamivel előnyösebb pozícióból vágott neki a 2014 és 2021 közötti időszaknak. A város intenzív fejlődése többek között az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem kiemelkedő növekedéséből (872 ezer forint → 1,8 millió forint), illetve a lakásépítések és az SZJA-t fizetők számának megugrásából származik. Ugyanakkor itt is jelentős mértékben gyarapodott az ezer lakosra jutó személygépkocsik (355 darab → 467 darab) és internet-előfizetések száma (282 előfizetés → 370 előfizetés). Érdemes kiemelni, hogy a vizsgált 7 év alatt mindegyik megyeszékhely jelentősen fejlődött, átlagosan 10,9 indexpontot javítva 2014-hez képest.

Helyezés	Megyeszékhely	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1	Székesfehérvár	54,6	71,4	16,8
2	Zalaegerszeg	35,3	50,8	15,5
3	Kecskemét	36,2	50,8	14,6

5. táblázat: A három legtöbbet fejlődő megyeszékhely 2014 és 2021 között

4. A VÁROSOK RANGSORA (15 EZER FŐ FELETTI LAKOSSÁGSZÁM)

A 15000 fő feletti települések versenyében 2021-ben Budaörs, Biatorbágy, Gödöllő, Paks és Veresegyház szerezte meg az első öt helyet. A főváros agglomerációjában található Budaörs 2014 óta az első helyen szerepel, de Paks is megőrizte negyedik pozícióját. Ezzel szemben Gödöllő (2. → 3.) és Veresegyház (3. → 5.) hátrébb került a sorban, miközben Biatorbágy a 13. pozícióból tört az élre. Utóbbi ráadásul azt is elmondhatja magáról, hogy a vizsgált időszakban a legnagyobb (+7,8 indexpontos) fellendülésre volt képes. Biatorbágyot Komárom, Monor, Fót, illetve Cegléd követi a legtöbbet fejlődő városok körében.

szállított utasok (3,8 millió utas), valamint a helyi tömegközlekedésben megtett utaskilométerek tekintetében (30,3 millió km). Mindezek mellett a mezőny átlagánál jobban teljesített még az átlagos négyzetméterárak, az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem és az SZJA-t fizetők területén. Érdeemes megjegyezni, hogy a városok közül Gödöllőn regisztráltak a legtöbb ezer lakosra jutó nappali tagozatos hallgatót a felsőfokú intézményekben. Mindazonáltal Gödöllőre is érvényes, hogy gyengült a pozíciója: 2021-ben 3,5 indexpontot veszített 2014-hez képest.

1 AZ ELSŐ HELYEZETT: BUDAÖRS

Budaörs első helyezését többek között az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemnek (2,7 millió forint), a tetemes egy főre jutó iparüzési adónak (330 ezer forint), illetve a diplomások kiemelkedő arányának (34 százalék) köszönheti. Bár elsőségét meg tudta tartani, a vizsgált időszakban több mint 3 indexpontot veszített, így Biatorbágy mostanra már esélyes kihívójává vált.

2 A MÁSODIK HELYEZETT: BIATORBÁGY

Bár Biatorbágy 2014-ben még a 13. helyen szerepelt, a pozíciója már ekkor is jó kiindulópontként szolgált ahhoz, hogy 2021-re a legtöbbet fejlődő várossá váljon. A mezőnyben átlag feletti szolgáltatásellátottsággal, egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemmel, iparüzésiadó-bevétellel és alapszolgáltatásokon felüli kiadásokkal rendelkezett.

3 A HARMADIK HELYEZETT: GÖDÖLLŐ

A harmadik helyen álló Gödöllő jó helyezésének kulcsa többek között a gimnáziumi tanulók (57 gimnazista/1000 lakos) és a diplomások (30 százalék) magas arányában, a kulturális indikátorok kiemelkedő értékeiben, illetve a legtöbb változó területén elért átlag feletti teljesítményében keresendő. A település különösen jól áll az önkormányzati utak kiépítettsége (68 százalék), a helyi tömegközlekedésben

4 A NEGYEDIK HELYEZETT: PAKS

A Tolna megyében található Paks több dimenzióban is kimagasló számokat produkált. A jó teljesítményhez elsősorban az önkormányzat költségvetését érintő indikátorok járultak hozzá: a városok közül Paks rendelkezik a legmagasabb egy főre jutó bevétellel (3,2 millió forint), és lakosságárányosan itt költenek a legtöbbet, egészen pontosan 367 ezer forintot az alapszolgáltatásokon felüli önkormányzati feladatokra lakosonként. A város helyzetét tovább erősíti, hogy az ezer főre vetített bűncselekmények száma itt az egyik legalacsonyabb: 2021-ben mindössze 2,5 bűncselekményt regisztráltak lakosságárányosan.

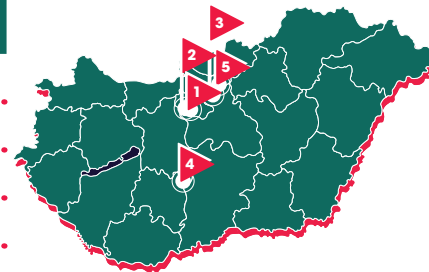
5 AZ ÖTÖDIK HELYEZETT: VERESEGYHÁZ

Az ötödik helyet megszerző Veresegyház 4,5 indexpontot veszített, és a helyére elsősorban az egyre erősödő Komárom pályázhat a következő években. Veresegyház visszaesésének több oka van: az önkormányzat egy főre jutó költségvetési bevétele nem tartotta a lépést a többi várossal, és emiatt az alapszolgáltatásokon felüli önkormányzati kiadások sem tudtak versenyképesen bővülni. Egyéb kiemelten fontos változók esetében is visszaesés tapasztalható: a város az állami pályázatokon nyert támogatások egy főre jutó mértéke és a lakások átlagos négyzetméterára tekintetében

is lemaradt a mezőnyben. Mindazonáltal a Pest megyei város számos területen erős számokkal rendelkezik. A 2021-es adatok alapján Veresegyház átlag feletti a közcsatorna-hálózatba (96,2 százalék) és a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt (98,7 százalék) lakások aránya,

illetve az önkormányzati járdák (100 százalék) és utak (56,8 százalék) kiépítettségének aránya. Mindezek mellett kiemelkedik az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem és az ezer lakásra épített lakások területén is.

Helyezés	Város	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1.	Budaörs	59,7	56,4	-3,3
2.	Biatorbágy	46,4	54,3	7,9
3.	Gödöllő	56,5	53,0	-3,5
4.	Paks	51,9	51,9	0,0
5.	Veresegyház	56,2	51,7	-4,5

6. táblázat: Az első öt helyen végzett város és indexpontszámaik (2021)

1 A LEGTÖBBET FEJLŐDŐ VÁROS: BIATORBÁGY

Biatorbágy előretörése nem véletlen: kiemelkedően javult számos infrastrukturális változó területén, miközben érdemben nőtt az iparüzési adó egy főre vetített összege. A városi mezőny egészében Biatorbágyon a legjobb a vándorlási egyenleg, így a legvonzóbb város lett Budapest vonzáskörzetében. Ez azt jelenti, hogy minden ezer főre 27-tel többen választották Biatorbágyot otthonul, mint amennyien az elvándorlás mellett döntöttek. Érthető, hogy 2021-ben már itt volt a legmagasabb a lakások átlagos négyzetméterára, illetve az egyik legalacsonyabb a gyermekekre és idősekre eső aktív korúak aránya.

2 A MÁSODIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ VÁROS: KOMÁROM

Komárom fejlődése mögött az önkormányzat költségvetési bevétele, azon belül is az iparüzésiadó-bevételek relatív bővülése húzódik meg. Komárom esetében érdemes kiemelni, hogy az utóbbi években látványosan felpozícionálta magát a kulturális élet: a rendszeres művelődési formákban részt vevők száz főre vetített számában, illetve a kulturális rendezvényeken részt vevők egy főre vetített számában is előrelépés történt.

3 A HARMADIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ VÁROS: MONOR

A főváros 20 kilométeres vonzáskörzetében található Monor fejlődésében fontos szerepet játszottak az infrastrukturális beruházások: nagy iramban gyarapodott a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások (74 százalék → 85 százalék) és a közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (84 százalék → 91 százalék), továbbá az önkormányzati járdák kiépítettsége (32 százalék → 100 százalék). Mindezek mellett érdemi növekedés figyelhető meg a vándorlási egyenlegben: 1000 lakosonként kilenccel többen választották Monort lakhelynek, mint amennyien elhagyták a várost.

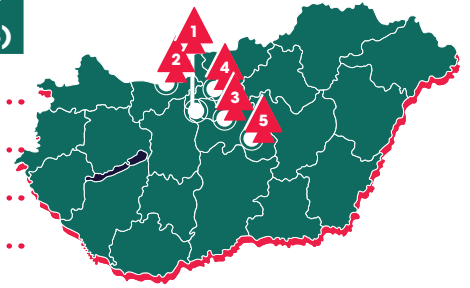
4 A NEGYEDIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ VÁROS: FÓT

A negyedik legdinamikusabb fejlődésen Fót ment keresztül a vizsgált időszakban. Ugyanazokon a területeken lépett előre, mint Monor, azzal a különbséggel, hogy a fóti átlagos négyzetméterárak (602 ezer forint) majdnem a legmagasabbak a városok kategóriájában: csak Biatorbágyon (723 ezer forint), Budaörsön (721 ezer forint), Budakeszin (665 ezer forint), illetve Dunakeszin (648 ezer forint) regisztráltak nagyobb összeget.

5 AZ ÖTÖDIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ VÁROS: CEGLÉD

Bár Cegléden csökkentek a lakosságarányos önkormányzati bevételek, a város – ellensúlyozva a költségvetési mozgástér viszonylagos szűkülését – az indikátorok felében növekedést könyvelhetett el.

Helyezés	Város	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1.	Biatorbágy	46,4	54,3	7,9
2.	Komárom	43,2	49,3	6,1
3.	Monor	31,7	37,1	5,4
4.	Fót	38,2	43,3	5,1
5.	Cegléd	35,9	39,8	3,9

7. táblázat: Az öt legtöbbet fejlődő város 2014 és 2021 között

5. A KISVÁROSOK ÉS NAGYOBB KÖZSÉGEK RANGSORA (5001 ÉS 15000 FŐ KÖZÖTTI LAKOSSÁGSZÁM)

A kisvárosok és nagyobb községek kategóriájában Balatonfüred megőrizte az első helyet, 54,2 indexponttal zárva a vizsgált időszakot. A második a korábbi hatodik helyezett, Üllő lett, miközben Diósd maradt a harmadik helyen. 2014-ben Aszód még a negyedik helyen volt, ám a tizenötödik helyről feltörő Üröm végül megelőzte. A legtöbbet fejlődő öt kisváros és nagyobb község közé Délegyháza (+6,7 indexpont), Erdőkertes (+6,1 indexpont), Szikszó (+5,5 indexpont), Dömsöd (+4,1 indexpont) és Polgárdi (+3,5 indexpont) került.

1 AZ ELSŐ HELYEZETT: BALATONFÜRED

Az 5000 fő feletti települések, azaz a kisvárosok és nagyobb községek mezőnyében 2021-ben Balatonfüred állt az élen – ráadásul jelentős, 8 indexpontos előnnyel. A település kiemelkedő eredményeket könyvelhetett el a vendéglátóhelyek, az álláskeresők, az SZJA-t fizetők, az átlagos négyzetméterárak és az internet-előfizetések tekintetében

2 A MÁSODIK HELYEZETT: ÜLLŐ

A második helyet elért Üllőn kifejezetten alacsony a bűncselekmények aránya, illetve az egy házi- és gyermekorvosra jutó lakosok száma. Figyelemreméltó, hogy a főváros agglomerációjában elhelyezkedő kisvárosban a legmagasabb az átlagos négyzetméterár (830 ezer forint), de a diplomások legmagasabb arányával (36 százalék) is Üllő büszkélkedhet.

3 A HARMADIK HELYEZETT: DIÓSD

Diósd – elsősorban az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem miatt – a harmadik helyezésig jutott az utolsó vizsgált évben. A relatív pozíciója azonban veszélybe került: 1,2 indexpontot veszített 2014 és 2021 között, és az előnye már mindössze 2–3 tized a negyedik Ürömmel és az ötödik Aszóddal szemben.

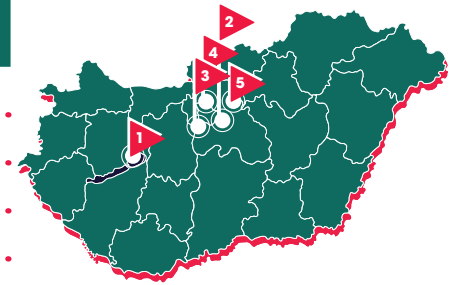
4 A NEGYEDIK HELYEZETT: ÜRÖM

Ürömet az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (3,3 millió forint), illetve a bűncselekmények alacsony lakosságárányos száma lendítette a legjobb ötbe. Mindezek mellett jól teljesített az egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok (1673), illetve a nyilvántartott álláskeresők tekintetében – 2021-ben kevesebb mint egy (0,6) álláskereső jutott egy 15–64 éves lakosra.

5 AZ ÖTÖDIK HELYEZETT: ASZÓD

Aszód a nappali tagozatos gimnáziumi tanulók dimenziójában maximális pontszámot ért el (161 gimnazista/1000 lakos), de előkelő eredményre tett szert az SZJA-fizetők tekintetében is: 2021-ben 54 adófizető jutott 100 lakosra. A négy Pest megyei kisváros és nagyobb község elsősorban egymással fog versengeni a következő években, amennyiben Balatonfüred előnye középtávon behozhatatlannak tűnik.

Helyezés	Kisváros és nagyobb község	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1.	Balatonfüred	52,5	54,2	1,7
2.	Üllő	44,9	46,2	1,2
3.	Diósd	46,4	45,1	-1,2
4.	Üröm	42,8	44,9	2,1
5.	Aszód	45,3	44,8	-0,6

8. táblázat: Az első öt helyen végzett kisváros és nagyobb község indexpontszáma (2021)

1 A LEGTÖBBET FEJLŐDŐ NAGYOBB KÖZSÉG: DÉLEGYHÁZA

Az Egyensúly Intézet településindexe alapján Délegyháza a legdinamikusabban fejlődő kisváros Magyarországon. A bűncselekmények, a házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok, valamint a vándorlási egyenleg tekintetében tudott érdemi javulást felmutatni, de észrevehető fejlődést produkált a lakásépítések, a diplomások aránya és a lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék aránya területén is. A délegyházi fejlődés nemcsak az indexpontszámában, hanem a helyezésben is megmutatkozott: 2021-ben a 64. helyről jutott a 7. helyre.

2 A MÁSODIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ NAGYOBB KÖZSÉG: ERDŐKERTES

Erdőkertes az év folyamán épített lakások és az SZJA-t fizetők lakosságárányos számában tudott pozitív irányban elmozdulni. Mindezek mellett jelentős infrastrukturális előrelépés is tapasztalható: 21 százalékponttal nőtt közcsatorna-hálózatba és 10 százalékponttal a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya. Ugyanez a trend fedezhető fel az önkormányzati járdák és az utak kiépítettségét tekintve – bár az utóbbi a növekedés ellenére is mindössze 32 százalékra rúg.

3 A HARMADIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KISVÁROS: SZIKSZÓ

Szikszó esete kiemelkedik abból a szempontból, hogy minden kulturális változóban javítani tudott, ám a pontszámát az önkormányzat költségvetési bevétele húzta fel igazán (387 ezer forint → 974 ezer forint). Mindezek mellett jól látható előrelépés történt a lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék arányának, valamint a gimnáziumi tanulók lakosságárányos számának területén is.

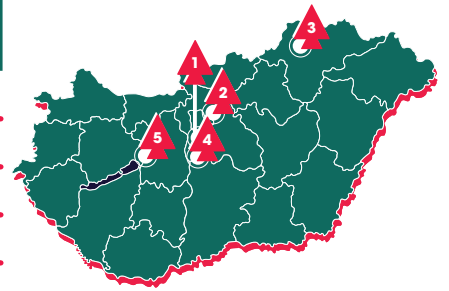
4 A NEGYEDIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ NAGYOBB KÖZSÉG: DÖMSÖD

Dömsődön az ezer főre vetített bűncselekmények és a száz főre eső SZJA-t fizetők számában érték el számottevő áttörést. Ugyanakkor az ezer főre jutó internet-előfizetések száma megduplázódott, az átlagos négyzetméterárak pedig megnégyszereződtek a vizsgált időszakban.

5 AZ ÖTÖDIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KISVÁROS: POLGÁRDI

A Fejér megyei Polgárdi az önkormányzati alapszolgáltatásokon felüli kiadások, illetve a költségvetési bevételek területén könyvelhetett el érdemi előrelépést. De jelentős fejlődés figyelhető meg az egy főre jutó állami támogatásokban (63 ezer forint → 213 ezer forint), illetve az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemben is (650 ezer forint → 1,9 millió forint).

Helyezés	Kisváros és nagyobb község	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1.	Délegyháza	37,5	44,2	6,7
2.	Erdőkertes	32,8	38,9	6,1
3.	Szikszó	36,3	41,8	5,5
4.	Dömsöd	26,9	30,9	4,1
5.	Polgárdi	39,9	43,4	3,5

9. táblázat: Az öt legtöbbet fejlődő kisváros és nagyobb község 2014 és 2021 között

6. A KISTELEPÜLÉSEK RANGSORA (5000 FŐ ALATTI LAKOSSÁGSZÁM)

A kistelepülések mezőnye rendkívül szorosnak bizonyult: az élen minimális különbségek döntöttek a helyezésekről. Az öt legjobb indexpontszámmal rendelkező kistelepülés közül négy a Balaton környékéről került ki. Az első helyet Hévíz, a másodikat Fonyód, a harmadikat Alsóörs, a negyediket Berente, az ötödiket pedig Balatonföldvár szerezte meg. Fonyód és Hévíz között szoros volt a verseny a vizsgált időszakban, ám végül helyet cseréltek. A legjobb öt közül Berente szorította ki Csopakot, amely a nyolcadik helyen zárt 2021-ben. A legtöbbet fejlődő öt kistelepülés közé Tornakápolna, Hejőkürt, Gyöngyösmellék, Lendvajakabfalva illetve Galvács került.²

1 AZ ELSŐ HELYEZETT: HÉVÍZ

Hévíz a legtöbb indikátor esetében kifejezetten jól teljesített. A tízezer főre vetített élelmiszerboltok és élelmiszer-jellegű belkereskedelmi egységek számában maximális pontszámot ért el, de kiemelkedő eredményekkel büszkélkedhet a bűncselekmények alacsony száma tekintetében, valamint a nyilvántartott álláskeresők, az önkormányzati járdák kiépítettsége, a diplomások aránya, illetve a lakások átlagos négyzetméterára dimenziójában is. A dobogó másik két helyezettje is ugyanezekben a kategóriákban tűnt ki, de a teljesítményük mégsem volt elegendő ahhoz, hogy megelőzzék a gyógyfürdők települését.

2 A MÁSODIK HELYEZETT: FONYÓD

A fent említett indikátorokon túl Fonyódon minden tízezer főre 10 vendéglátóhellyel, 47 élelmiszerbolttal és 53 nem élelmiszer-jellegű belkereskedelmi egységgel több jutott 2021-ben, mint 2014-ben. Mindezek mellett 14 százalékponttal nőtt a lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék aránya, és több mint félezerrel bővült a száz lakosra vetített rendszeres művelődési formákban részt vevők száma.

² Az indexpontszám-növekedés alapján Balatonakarattya szerezte volna meg az első helyet, a kiugró fellendülés mögött azonban az állt, hogy 2014-ben egyik indikátorhoz sem volt elérhető adat. Emiatt a települést eltávolítottuk a listából.

3 A HARMADIK HELYEZETT: ALSÓÖRS

Alsóörs előkelő harmadik helyezése abból fakad, hogy átlagon felüli infrastruktúrával, lakosságárányos élelmiszerbolt- és vendéglátóhely-ellátottsággal, illetve személygépkocsiszámmal rendelkezik. A vizsgált időszakban számottevő javulásra volt képes az egy lakosra jutó nettó jövedelmet, valamint az ezer lakásra vetített lakásépítéseket tekintve.

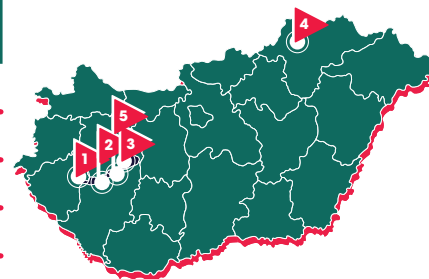
4 A NEGYEDIK HELYEZETT: BERENTE

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, Kazincbarcika mellett található Berente előkelő helyezése első ránézésre meglepőnek tűnhet, ám számos változóban átlag feletti pontszámra tett szert, ráadásul – a BorsodChem Zrt. telephelyének köszönhetően – itt az egyik legmagasabb az egy főre jutó iparüzési adó. Az élen álló öt kistelepülés mindegyike előrébb tudott lépni a vizsgált időszakban, de Berente kiemelkedően sokat, 5,8 indexpontot fejlődött 2014 és 2021 között

5 AZ ÖTÖDIK HELYEZETT: BALATONFÖLDVÁR

Balatonföldvár az indikátorok többségében jóval az átlag felett teljesített: kifejezetten jó infrastrukturális, szolgáltatási és gazdasági mutatókkal rendelkezett 2021-ben. Balatonföldváron 53 százalékponttal bővült a lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék aránya, továbbá nőtt a betelepülők száma: ezer lakosonként 23-mal többen költöztek a kistelepülésre, mint ahányan elhagyták azt. Ráadásul érdemben nőtt az élelmiszerboltok és az egyéb, nem élelmiszer-jellegű belkereskedelmi egységek száma.

Helyezés	Kistelepülés	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1.	Hévíz	42,8	46,0	3,1
2.	Fonyód	43,1	43,7	0,6
3.	Alsóörs	40,6	43,1	2,5
4.	Berente	37,3	43,1	5,8
5.	Balatonföldvár	40,9	42,9	2,1

10. táblázat: Az első öt helyen végzett kistelepülés és indexpontszámaik (2021)

1 A LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KISTELEPÜLÉS: TORNAKÁPOLNA

A kistelepülések versenyében a 18 lakossal rendelkező Tornakápolna könyvelhette el a legnagyobb előrelépést: 9,1 indexpontot javított 2014 és 2021 között. A borsodi település fejlődése mögött elsősorban a természetes fogyás csökkenése, továbbá az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem és a költségvetési bevételek növekedése állt. Mindezek mellett 24 százalékponttal bővült a szelektíven elszállított települési hulladék aránya, és 2,3 millió forinttal emelkedett az alapszolgáltatásokon felüli kiadások nagysága. Érdekes kiemelni, hogy mindeközben 11-ről 15-re emelkedett a személygépkocsik száma.

2 A MÁSODIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KISTELEPÜLÉS: HEJŐKÜRT

A második helyezést elérte, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Hejőkürt a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányában, az egy főre vetített iparüzési adóban és az alapszolgáltatásokon felüli kiadások tekintetében tudott igazán megerősödni. Emellett lerövidült a legközelebbi, legalább 50 ezer fős város elérési ideje, valamint számottevően nőtt az internet-előfizetések száma.

3 A HARMADIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KISTELEPÜLÉS: GYÖNGYÖSMELLÉK

A Baranya megyei Gyöngyösmellék az iparüzési adó számottevő megugrása miatt szerezte meg a harmadik helyet: a nagyjából 300 fős kistelepülés az Ormánság nyugati szélén 2019-ben felfedezett olajmezők kitermelésének megkezdésével százmilliós nagyságrendű költségvetési forrásra tett szert. Ugyanakkor érdemes megemlíteni, hogy nőtt az ezer lakosra jutó személygépkocsik száma, illetve az alapszolgáltatásokon felüli, egy főre vetített önkormányzati kiadások mértéke is.

4 A NEGYEDIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KISTELEPÜLÉS: LENDVAJAKABFA

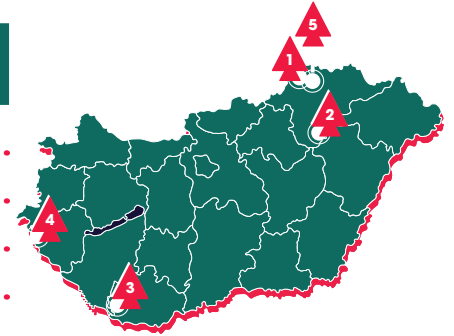
Lendvajakabfalva sikere mögött a bűncselekmények ezer főre vetített számának, illetve a belföldi oda- és elvándorlás különbségének csökkenése húzódik meg. Növekedés tapasztalható még az egy főre vetített kulturális rendezvényeken részt vevők számában, a helyi önkormányzat összes költségvetési bevételeiben, illetve az alapszolgáltatásokon felüli kiadásokban is.

AZ ÖTÖDIK LEGTÖBBET FEJLŐDŐ KISTELEPÜLÉS: GALVÁCS

A Tornakápolnához közel elhelyezkedő Galvácson 2014 és 2021 között 38 százalékponttal nőtt a közüzemi ivóvízvezeték-

hálózatba bekapcsolt lakások, 24 százalékponttal a lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék, illetve 83 százalékponttal az önkormányzati utak kiépítettségének aránya. Mindezek mellett bővült a száz lakosra jutó SZJA-fizetők száma és az egy főre vetített önkormányzati költségvetési bevétel.

Helyezés	Kistelepülés	2014-es indexpont	2021-es indexpont	Fejlődés 8 év alatt (indexpontváltozás)
1.	Tornakápolna	23,2	32,3	9,1
2.	Hejőkürt	26,8	35,5	8,7
3.	Gyöngyösmellék	25,4	33,6	8,2
4.	Lendvajakabfa	20,8	28,7	7,9
5.	Galvács	21,3	29,0	7,8

11. táblázat: Az öt legtöbbet fejlődő kistelepülés 2014 és 2021 között

7. TRENDEK, KÖVETKEZTETÉSEK

Az Egyensúly Intézet 2023. évi településindexe alapján hazánk településeinek fejlődésével kapcsolatban számos egyértelmű trend megfigyelhető. 2014 és 2021 között a főváros lakossága és a szolgáltatásai száma is évről évre csökkent, a fejlődése azonban így sem torpant meg. A kerületek mindegyike javítani tudott a 2014-es eredményén – ráadásul átlagosan 11,8 indexpontot.³

Érdeemes kiemelni, hogy a Budapestet sújtó kivándorlás számos agglomerációs településre ró jelentős terhet: a hagyományosan erősnek számító Budaörs, Dunakeszi és Vecsés példája azt mutatja, hogy 1–2 ezer betelepülőt sem képesek befogadni úgy, hogy közben megtartsák az infrastrukturális és az intézményi ellátottság színvonalát. Ez különösen igaz a főváros északkeleti csücskében található Kistarcsára, Kerepesre, Csömörrre és Nagytarcsára: ez a négy település különösen nagy mértékű elszorítást szenved a kitelepülési hullámnak. 2014 és 2021 között Pest megyében 35 településen növekedett a lakosság létszáma legalább 1000 fővel; ezek közül minden harmadik rontott az indexpontszámán. A tíz legtöbbet fejlődő nagyobb község, kisváros és város közül hét Pest megyéből került ki, de összességében elsősorban a főváros határától messzebb fekvő települések voltak képesek látványosabb előrelépésre.

A Budapestet sújtó kivándorlás számos agglomerációs településre ró jelentős terhet: 1–2 ezer betelepülőt sem képesek befogadni úgy, hogy közben megtartsák az infrastrukturális és az intézményi ellátottság színvonalát.

A megyeszékhelyek kategóriáján belül látványos fejlődésen mentek keresztül az észak-alföldi települések. A legalacsonyabb fejlődési ütem az észak-magyarországi és déli megyeszékhelyeken tapasztalható. A megyeszékhelyek átlagosan 10,9 indexpontos bővülést tudhatnak maguk mögött 2014 és 2021 között, de az első és utolsó helyen szereplő település között közel 40 indexpont volt a különbség az utolsó vizsgált évben.

A 68 darab 15 ezer fő feletti városból 26 mutatott fejlődést a vizsgált időszakban: ezek indexpontszáma átlagosan 2,5-tel növekedett. A fennmaradó 42 település viszont átlagosan 2,2 indexpontos csökkenést könyvelhetett el 2014 és 2021 között. A fejlődő városok többsége Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyében található. Az ország többi részén csak elszórva akad olyan település, amely – ha minimális mértékben is, de – virágzásnak indult. Ebben a dimenzióban hasonló mintázat rajzolódott ki, mint a megyeszékhelyeknél – azzal a különbséggel, hogy észak-magyarországi és déli városok ténylegesen rontottak 2014-es indexpontszámaikhoz képest.

A kisvárosok és nagyobb községek 60 százalékának szintén csökkenést kellett elkönyvelnie 2014 és 2021 között. Ebben a kategóriában a fejlődő sűrűsödési pontok a főváros és a Balaton mellett, illetve a Hajdúságban találhatóak. Ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy a Hajdú-Bihar megyei kisvárosok és nagyobb községek még így is jelentős lemaradásban vannak a pest megyei és a Balaton melletti településektől. A keleti országrészek kisvárosai és nagyobb községei összességében jelentős hátrányban vannak a nyugatiakhoz képest, de a Jász-Nagykun-Szolnok, illetve Hajdú-Bihar megyékben felmutatott fejlődés optimizmusra adhat okot.

³ A budapesti trendekhez ld. keretes írásunkat a kutatási beszámoló kerületekről szóló részénél.

Az adatokból kirajzolódik, hogy a Balatonnál nemcsak erős, hanem egyre fejlődő kistélepülések és kisvárosok találhatóak. Nem véletlen, hogy 2021-ben mindkét dimenzió rangsorát egy Balaton melletti település vezette. A balatoni kistélepülések túlnyomó többsége fejlődött a vizsgált időszakban, átlagosan 1,7 indexponttal. A fellendülő belföldi turizmus és a környékre érkező beruházások minden bizonnyal serkentő hatással voltak a balatoni települések életére, ami vissza is köszönt a statisztikai adatokban.

Az adatokból kirajzolódik, hogy a Balatonnál nemcsak erős, hanem egyre fejlődő kistélepülések és kisvárosok találhatóak. Nem véletlen, hogy 2021-ben mindkét dimenzió rangsorát egy Balaton melletti település vezette.

A kistélepülések kapcsán érdemes kiemelni, hogy az észak-magyarországi és dél-dunántúli településeken tapasztalható a legnagyobb elmaradás az ország többi részéhez képest, míg

a legjobb eredményekkel a Balatontól északra, Budapesttől nyugatra elhelyezkedő kistélepülések büszkélkedhettek 2021-ben. A fejlődés tekintetében elsősorban azok emelkedtek ki a mezőnyből, amelyek a vizsgált időszakban alacsony lakosságszámmal, továbbá jelentős költségvetési és jövedelemnövekedéssel rendelkeztek. Ennek oka egyrészt a gazdasági indikátorok magasabb súlya, másrészt az, hogy a többi változó erősebb stabilitást mutatott idősorosan. Ugyanakkor érdemes szem előtt tartani, hogy az egy főre jutó nettó belföldi jövedelmek torzíthatják az eredményeket, hiszen egy-egy gazdag, magas jövedelemmel rendelkező állampolgár kisközségi letelepedése szignifikáns hatással lehet az indexpontszámokra.

A kistélepülések mindössze tizedénél tapasztalható visszaesés a két vizsgált időpont között. A csökkenés átlagosan 0,7 indexpontos, így leszakadók többségének mérlege a jövőben akár pozitívba fordítható.

Nem meglepő módon azok a települések kezdtek drasztikus leszakadásba, amelyek népességmegtartó ereje jelentősen csökkent, illetve ahol elsorvadtak a szolgáltatások, elmaradtak az infrastrukturális fejlesztések és nem nőttek az önkormányzati bevételek.

8. ÉRDEKESSÉGEK

Az 5000 fő alatti kistépülések közül 2021-ben a tizedik helyen szereplő Rémben volt a legmagasabb a diplomások aránya (45 százalék): a 1174 lakosból 528-nak volt felsőfokú végzettsége. Emellett itt volt a második legmagasabb a lakások átlagos négyzetméterára (1,2 millió forint).

A kistépülések kategóriájában a Zala megyei Búcsúszentlászlón volt a legmagasabb a lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék aránya (99,3%).

A kistépülések közül a szabolcsi Kishódos van a legtávolabb a legközelebbi 50 ezer fős várostól, Nyíregyházától. A legfrissebb eredmények szerint közúton 107 percbe telik eljutni innen a megyeszékhelyre.

Az ezer lakásra vetített, 2021-ben épített lakások száma Pilisjászfalun volt a legmagasabb (88 lakás).

2021-ben Budapest (815 ezer) után Debrecenben (83 ezer) volt a legtöbb internet-előfizetés.

A kistépülések csoportjában Balaton-szentgyörgyre (28,5 milliárd forint), a kisvárosok körében Körmenre (13,3 milliárd forint), a városok kategóriájában pedig Hajdúszoboszlóra (10,5 milliárd forint) érkezett a legtöbb állami támogatás az utolsó vizsgált évben.

2021-ben Budapest (1885 fő) után Pécs (486 fő), Győrött (454 fő) és Balatonfüreden (184 fő) részesültek a legtöbb jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban.

A kistépülések körében a békési Eleken regisztrálták a legtöbb házi segítségnyújtásban részesülőt, szám szerint 487-et (a lakosság 11 százaléka).

Az 5000 fő alatti kistépülések közül a Bács-Kiskun megyei Ballószögön volt a legmagasabb az oda- és elvándorlások különbsége: 2021-ben 211 fővel bővült a település lakossága. A második és a harmadik helyezett Győrzámoly (195 fő), illetve Sződliget (182 fő).

9. MÓDSZERTAN

Az Egyensúly Intézet a településindex kidolgozásához a Központi Statisztikai Hivatal, az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR), illetve a GeoX Kft. nyilvános és idősoros adatait használta. Az egyes változók kiválasztásakor fontos szempont volt, hogy a releváns adatok legalább két önkormányzati ciklus minden évére rendelkezésre álljanak. Amennyiben egy adatpont mégis hiányzott, azt az adott évhez legközelebb álló elérhető adattal töltöttük fel.

A változókat sztenderdizáltuk, annak érdekében, hogy megőrizzük az adatpontok közötti relatív különbségeket, valamint hogy érthetőbbé és átláthatóbbá tegyük az eredményeket. A sztenderdizálást az alábbi képletek segítségével végeztük el:

Ha a magasabb adat jobb:

$$x = \frac{(x - \text{Min}(x))}{(\text{Max}(x) - \text{Min}(x))} \times 100$$

Ha az alacsonyabb adat jobb:

$$x = \frac{(x - \text{Max}(x))}{(\text{Min}(x) - \text{Max}(x))} \times 100$$

A képletek alkalmazásával a skálák polaritása egységessé vált, a települések pedig minden bevont változó esetében 0 és 100 közötti pontszámot kaptak. A fenti számítások elvégzését követően szakértői súlyozással tettünk különbséget az indikátorok fontossága között: az egyes indikátorok 1-es, $\frac{2}{3}$ -os, illetve $\frac{1}{3}$ -os súlyt kaphattak. A települések végső pontszámai a sztenderdizált és súlyozott változók mértani közepének kiszámításának eredményeképpen alakultak ki, és ezáltal összehasonlíthatóvá is váltak. Annak érdekében, hogy az összevetés lakosságszám és jogállás tekintetében is kiegyensúlyozott legyen, a több mint 3100 települést és kerületet öt csoportra (kerületek, megyeszékhelyek, városok, kisvárosok és nagyobb községek, valamint kistelepülések) osztottuk, amelyeket külön-külön elemeztünk.

10. INDIKÁTOROK

Indikátor	Súly
Lakások átlagos négyzetméterára (Ft)	1
Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	1
Iparüzési adó egy főre (1000 Ft)	1
Helyi önkormányzatok összes költségvetési bevétele egy főre (1000 Ft)	1
Belföldi oda- és elvándorlás különbsége ezer lakosra	1
Diplomások interpolált aránya (százalék)	1
Gimnáziumi tanulók a nappali oktatásban ezer főre (fő)	1
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)	1
Bűncselekmények száma ezer főre (db) ⁴	1
Vendéglátóhelyek száma tízezer főre (db)	2/3
Élelmiszer és élelmiszer jellegű belkereskedelmi egységek száma tízezer főre (db)	2/3
Nem élelmiszer jellegű belkereskedelmi egységek száma tízezer főre (db)	2/3
Gyógyszertárak tízezer főre (db)	2/3
Önkormányzati járdák kiépítettsége (százalék)	2/3
Önkormányzati utak kiépítettsége (százalék)	2/3
SZJA adófizető, 100 lakosra (fő)	2/3
Az év folyamán épített lakás, 1000 lakosra (db)	2/3
Nyilvántartott álláskereső, 100 15-64 évesre (fő)	2/3
Alapszolgáltatásokon felüli kiadások egy főre (1000 Ft)	2/3
Legközelebbi legalább 50 ezer fős város elérési ideje közúton a legrövidebb úton (perc)	2/3
Állami támogatások egy főre (pályázatok)	2/3
Eltartottsági ráta (százalék)	2/3
Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakos (fő)	2/3
Kulturális rendezvényeken részt vevők száma egy főre	2/3
Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken száz főre (db)	2/3
Felsőfokú intézmények nappali tagozatos hallgatói (képzés helye szerint), 1000 lakosra (fő)	2/3
Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)	2/3
Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek ezer főre (db)	2/3

⁴ Itt azokat a bűncselekményeket összesítettük, amelyek hatással vannak a szubjektív biztonságérzetre: rongálás, testi sértés, lopás, garázdaság, jármű önkényes elvétele, betöréses lopás, szándékos befejezett emberölés, rablás.

Személygépkocsi, 1000 lakosra (db)	1/3
Bevásárlóközpontok (városok) (igen-nem)	1/3
Postai szolgáltatóhelyek tízezer lakosra (db)	1/3
Működő kórházi ágy, 1000 lakosra (db)	1/3
Múzeumi látogatók, 100 lakosra (fő)	1/3
Rendszeres művelődési formákban résztvevők, 100 lakosra (fő)	1/3
Alkotó művelődési közösségek tagjai, 100 lakosra (fő)	1/3
Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)	1/3
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők tízezer főre	1/3
Házi segítségnyújtásban részesülők ezer főre	1/3
Színházak látogatói (fő)	1/3
Önkormányzat által kiutalt lakások ezer főre (db)	1/3
Kormányablak léte (igen-nem)	1/3
Vasútállomás léte (igen-nem)	1/3
Mozi léte (igen-nem)	1/3
Színház léte (igen-nem)	1/3
25 év alatti nyilvántartott álláskereső aránya (százalék)	1/3
Internet-előfizetések száma ezer főre (db)	1/3
Közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) tisztítottan elvezetett szennyvíz aránya (százalék)	1/3
Lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék aránya (százalék)	1/3
Szállított utasok a helyi tömegközlekedésben (városok) (1000 fő)	1/3
Utaskilométer a helyi tömegközlekedésben (városok) (1000 km)	1/3
Lakott területen történt összes közúti közlekedési baleset ezer főre (eset)	1/3
Rendőrkapitányság, határrendészeti kirendeltség, rendőrőrs, körzeti megbízott székhely léte (igen-nem)	1/3
Helyközi autóbusz-megálló léte (igen-nem)	1/3

RÓLUNK

Az Egyensúly Intézet jövőorientált szellemi műhely, amely hazánk számára készít jövőképeket, szakmai javaslatokat. Kidolgozni az ország politikai, gazdasági és kulturális jövőképét, szilárd szellemi alapot teremteni a magyarok felemelkedéséhez – a gyorsan változó 21. században az Egyensúly Intézet ezt tekinti egy agytröszt legfontosabb feladatának.

Olyan témákról gondolkodunk, amelyekről kevesebb szó esik a nyilvánosságban, mint kellene. Ilyen téma a robotizáció és az átalakuló munkaerőpiac, levegőnk és folyóvizeink tisztasága, a nemzeti öntudat és a közösségek szerepe egy ország életében, az oktatás jövője, az ország gazdasági kitörési pontjai vagy a megváltozó világrend.

Az Egyensúly Intézet állandó kutatói csapata és tanácsadói testülete közgazdászokból, szociológusokból, politikai elemzőkből, klímaszakértőkből, külpolitikai szakértőkből áll. Sokszínű és magasan képzett, professzionális csapatunk széles körű tapasztalatokkal rendelkezik az akadémiai kutatás és az alkalmazott tudomány területéről egyaránt.

SZAKÉRTŐINK

BOROS TAMÁS

Igazgató és társalapító

Az Egyensúly Intézet igazgatója és társalapítója. Az egyik vezető európai agytröszt, a brüsszeli székhelyű Foundation for European Progressive Studies (FEPS) tudományos tanácsának tagja. A Policy Solutions elemző- és tanácsadó intézet korábbi társtulajdonosa és -igazgatója. Rendszeres vendége volt politikai elemző műsoroknak, gyakran nyilatkozik vezető nemzetközi médiumoknak. Korábban szakértőként dolgozott az Európai Bizottságban és a Magyar Köztársaság Külügyminisztériumában. Kutatási területe a magyar és az európai uniós politikai kommunikáció, illetve a populizmus.

FILIPPOV GÁBOR

Kutatási igazgató

Az Egyensúly Intézet kutatási igazgatója. Korábban országgyűlési szakértőként, majd a Magyar Progresszív Intézet politikai elemzőjeként és vezető elemzőjeként dolgozott. Elemzései, kommentárjai számos hazai és külföldi sajtótermékben megjelentek, televíziós és rádiós műsorok gyakori vendége. Kutatási területe az európai, valamint a magyar szélsőjobboldal, az antiszemitizmus és az iszlamofóbia története és jelene, illetve a modern autokráciák működése.

CSERNUS DÓRA

Klíma- és környezetpolitikai igazgató

Az Egyensúly Intézet klíma- és környezetpolitikai igazgatója. Tanácsadóként dolgozott a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumban, a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának Hivatalában és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban, ahol Magyarország álláspontját képviselte különböző EU, ENSZ és OECD fórumokon. Később a Klímapolitika Kutató és Tanácsadó Kft. nemzetközi fejlesztésekért felelős igazgatójaként, majd független környezet- és klímapolitikai szakértőként kamatoztatta tudását. Fő szakterülete a klímapolitika, a levegőtisztaság-védelem és a vízvédelem.

MAREK BERTRAM

Elemző

Az Egyensúly Intézet elemzője, politikai pszichológus. Az ELTE-n politológia BA-t, a BME-n kommunikáció és médiatudomány MA-t, a University of Kent-en pedig politikai pszichológia MSc-t végzett. Jelenleg az ELTE PPK PhD hallgatója és Friedrich Ebert Stiftung korábbi ösztöndíjasa. Kutatási témája a nosztalgia és a rendszerkritika kapcsolata. Kommunikációt, statisztikát és módszertant oktat az ELTE-n.

Egyensúly Intézet

Cím: **H-1026 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 73.**

Telefon: **+36 1 249 5238**

Honlap: **www.eib.hu**

E-mail: **info@eib.hu**

Facebook

LinkedIn

